

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถานีพัฒนาที่ดินกระบี่ โทร. ๐ ๗๕๖๘ ๐๓๓๗ โทรสาร ๐ ๗๕๖๘ ๐๓๓๘

ที่ กษ ๐๘๑๘.๑๒/ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง สรุปบทเรียนทางระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ LDD e-Training รอบที่ ๒

เรียน ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินกระบี่

ตามหนังสือ ที่ กษ ๐๘๐๒/๕๑๕๐ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๖ กรมพัฒนาที่ดินอนุมัติให้ กองการเจ้าหน้าที่จัดโครงการ การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ระบบ LDD e-Training ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ให้แก่ บุคลากรภายในหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดิน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กำหนดจัดการเรียนรู้ผ่าน สื่อออนไลน์จำนวน ๒ รอบ รอบที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๖ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗ และรอบที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ของ บุคลากรกรมพัฒนาที่ดิน ให้มีความรู้ความเข้าใจ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์กับการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ ผ่านสื่อออนไลน์ระบบ LDD e-Training ผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นหลักฐาน ผ่านการเรียนรู้ดังกล่าว และใช้เป็นผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดรายบุคคลด้านการพัฒนาบุคลากร รอบที่ ๑ และรอบที่ ๒ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ ซึ่งมีให้เลือกเข้ารับการพัฒนาจำนวน ๑๓ หลักสูตร ให้สามารถเลือก เรียนได้

จากหลักสูตรการเรียนดังกล่าว ข้าพเจ้าได้เรียน จำนวน ๑ หลักสูตร คือ แหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน รุ่น ๒/๒๕๖๗ ได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรดังกล่าวและสามารถนำมาปรับใช้ กับชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีเอกสารแนบสรุปการเรียนหลักสูตรดังกล่าว มาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางสาวสุภา ออมจิตร)
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่น ๒/๒๕๖๗
การเข้าเรียนจนจบหลักสูตร และทำแบบทดสอบการประเมินวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรียนรู้เรื่อง ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน หลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง รวมถึงกระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๑๔๙.๒๕ ล้านไร่ ซึ่งภายใต้พื้นที่การเกษตรดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีระบบชลประทานประมาณ ๓๒.๗๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๙๗ ของพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนพื้นที่ที่เหลือ ๑๑๖.๔๕ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๗๘.๐๒ เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน นอกจากนี้พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการพัฒนาระบบชลประทานแล้ว ยังมีพื้นที่ชลประทานบางส่วนที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอตลอดทั้งปี ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ทั้งนี้ การทำการเกษตร น้ำจัดเป็นปัจจัยสำคัญในระบบการผลิตทางการเกษตร และเป็นสิ่งจำเป็นในการอุปโภคและบริโภค ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ เป็นการบรรเทาสภาพปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติและมอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน นับแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา และจากการดำเนินงานโครงการตั้งแต่ปี ๒๕๔๘-๒๕๖๒ กรมพัฒนาที่ดินสามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำ ประมาณ ๕๑๔,๘๐๑ ครัวเรือน รวมเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๑.๐๒๙๖ ล้านไร่ หรือคิดเป็นปริมาตรการเก็บกักน้ำได้ประมาณ ๕๒๔ ล้านลูกบาศก์เมตรซึ่งการขยายขอบเขตการดำเนินโครงการในพื้นที่ชลประทานในพื้นที่ปลายคลองส่งน้ำที่น้ำส่งไปไม่คอยถึงจะช่วยทำให้โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการได้ในทั้งในและนอกเขตชลประทาน ช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในช่วงฝนทิ้งช่วยภัยแล้งได้มากขึ้น

การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ข้อ ๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้

ข้อ ๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

ข้อ ๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ตามระดับความเหมาะสมของ

ข้อ ๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง ๒๙ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

รูปแบบการก่อสร้าง

สระน้ำ คือ แหล่งเก็บขังน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการขุดดินออกให้เป็นที่สำหรับ ขังน้ำให้มีขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บขังไว้ใช้

งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนด ในแบบมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ

กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

ข้อ ๑. การรับสมัครเกษตรกร

- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th

- ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอดินอาสาและผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร

- สำรวจความต้องการของเกษตรกร

- เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ภายใต

ลิงค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/

ข้อ ๒ การตรวจสอบพื้นที่

- พื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิที่ดิน

- อยู่นอกเขตชลประทาน

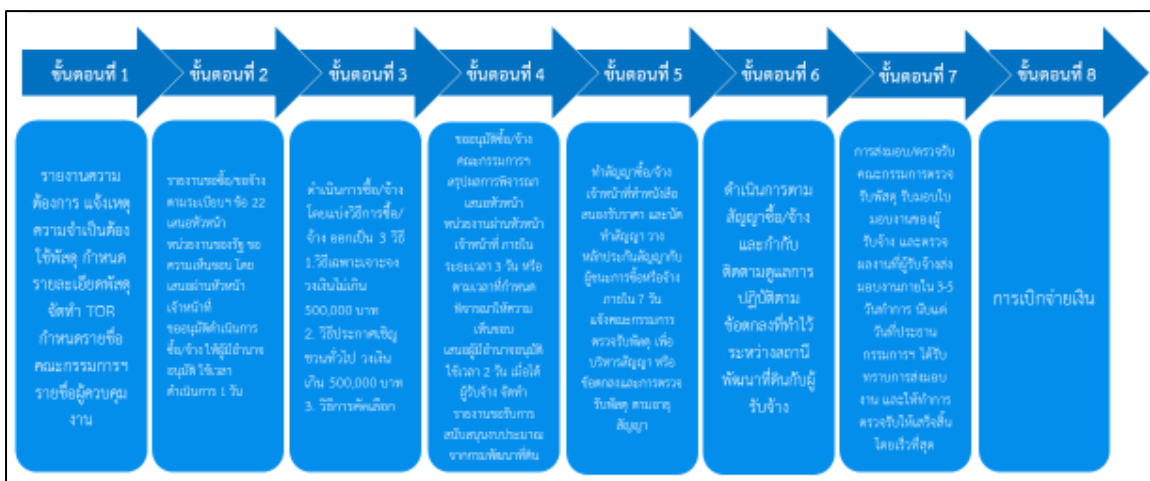
- มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัดพื้นที่ดินเค็ม พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

- กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร

- กรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

- จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

ข้อ ๓ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อ ๔ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง (การเบิกจ่ายเงินโครงการ)

ข้อ ๕ การติดตามผลการขุดสระน้ำ

การดูแลรักษาแหล่งน้ำ

การที่แหล่งน้ำในไร่นา หรือสระน้ำจะมีอายุการใช้งานได้นานนั้น จำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสมสระน้ำจะมีประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำได้ลดลง หากสระน้ำตื้นเขินควรป้องกันโดยไม่ให้ดินขอบบ่อ ไหลลงไปบ่อและป้องกันไม่ให้ดินข้างนอกที่ไหลมากับน้ำเข้ามาในบ่อได้ นอกจากนี้ยังต้องดูแลให้คันบ่อมีความแข็งแรงอีกด้วย การดูแลรักษาแหล่งน้ำต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

ก่อนฤดูฝน ต้องกำจัดวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมรอบ ๆ บ่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณทางน้ำเข้าให้เรียบร้อย เพื่อให้ให้น้ำฝนไหลเข้าบ่อ ได้อย่างสะดวกและไม่เกิดการกัดเซาะ

หลังฤดูฝน เมื่อบ่อเก็บกักน้ำไว้แล้ว ให้ตรวจดูบริเวณรอบ ๆ บ่อ หากมีการรั่วซึม ให้ดำเนินการแก้ไข โดยการบดอัดหรือใช้ดินเหนียวปิดทับ กรณีมีร่องรอยการกัดเซาะบริเวณทางน้ำเข้าหรือบริเวณขอบบ่อ ให้ทำการปรับแต่งแล้วปลูกหญ้าซ่อมแซมให้เรียบร้อย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้

๑. ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๒. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพ
๓. เสริมสร้างให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นฐานด้านแผนที่และการใช้ประโยชน์จากแผนที่และข้อมูลทางแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งภารกิจหลักที่สำคัญของกรมพัฒนาที่ดิน

ผู้สรุปบทเรียน

นางสาวสุภา ออมจิตร

นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวสุภา ออมจิตร

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 2/2567 : เมษายน 2567 - กันยายน 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน